

Alice Vincent

Diepgeworteld

Hoe planten ons de weg
naar geluk wijzen

Vertaling Willem van Paassen en Nicole Seegers

HarperCollins

Voor dit boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® ten behoeve van verantwoord bosbeheer.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam.

Copyright © 2020 Alice Vincent
Oorspronkelijke titel: *Rootbound*
Copyright Nederlandse vertaling: © 2020 HarperCollins Holland
Vertaling: Willem van Paassen en Nicole Seegers
Omslagontwerp: Rafaela Romaya
Bewerking: bij Barbara
Omslagbeeld: Laila Shawa, Bridgeman Images
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Huizen
Druk CPI Books GmbH, Germany

ISBN 978 94 027 0479 2
ISBN 978 94 027 5935 8 (e-book)
NUR 410
Eerste druk april 2020

Originele uitgave verschenen bij Canongate Books Ltd.
This book is published by arrangement with Rachel Mills Literary.
The rights of Alice Vincent to be identified as the author of this work has been asserted.

Sommige namen en identificeerbare details in dit boek zijn aangepast om de privacy van individuen te beschermen.

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC.
* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met * zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

BEKNOPT OVERZICHT VAN PLANTEN

IJslandse papaver
Papaver nudicaule

Adelaarsvaren
Pteridium aquilinum

Lathyrus of reukerwt
Lathyrus odoratus

Vlinderstruik
Buddleja davidii

Gatenplant
Monstera deliciosa

Wilgenroosje
Chamaenerion angustifolium

Pannenkoekenplant
Pilea peperomioides

Yoshinokers
Prunus x yedoensis 'Somei-yoshino'

Aurikel
Primula x pubescens

Oost-Indische kers
Tropaeolum majus

Vioolbladplant
Ficus lyrata

Anemoon
Anemone coronaria

Geluysklaver
Oxalis triangularis

Basilicum
Ocimum basilicum

INHOUDSOPGAVE

Beknopt overzicht van planten	7
Inleiding	11
Juni	18
Juli	51
Augustus	78
September	101
Oktober	128
November	157
December	177
Januari	203
Februari	224
Maart	247
April	271
Mei	293
Epiloog	313
Dankwoord	317

JUNI

De eerste klap die de zomer in de stad uitdeelt is even krachtig als het hogedrukgebied waar hij het gevolg van is. Bakstenen muren absorberen de onverwachte zon, asfalt glinstert van de hitte. We zijn bezweet, per ongeluk goed ingepakt in panty, jas en laarzen. Er ligt een reusachtige warme palm boven ons en dat vieren we door massaal naar buiten te gaan, naar de tuinen en parken, waar we blikjes openen met een miljoen sissende zuchten. We weten dat het niet lang zal duren.

Mensen vergeten doorgaans hoe nat en regenachtig juni kan zijn. Een zonnig weekend aan het begin van de maand – door bepaalde kranten vaak een hittegolf genoemd – luidt de zomer in, al duurt het nog weken tot de zonnewende, het omslagpunt tussen licht en donker. Maar daarna regent het, altijd. De combinatie van de plotse zinderende hitte en het klaterend wegstromen van aanhoudende regen zorgt ervoor dat planten kunnen gaan groeien.

Want juni is vruchtbaar. Er is een adempauze tussen de verfijnde overvloed van de lente en de zwaarte van de zomer op zijn hoogtepunt. In juni groeit alles, slungelig, het begin van een onstuimige verandering. Stokrozen schieten uit de aarde omhoog, doemen op langs de stoepwand. Met bomen omzoomde straten lijken te krimpen wanneer de takken zich met bladeren verdikken. Grassen worden ruig en gaan wuiven, raken je knieholtes. Rozen openen zich in een explosie van zachtheid en geur, klaar om zwaar te worden van

de regen. Er zijn zoveel knoppen dat sommige na wind en neerslag op de stoep belanden en knerpen onder schoenen van voorbijgangers. Overall is het groen en welig en vol van dit ontluikende gevoel van nieuw leven. De zonnewende nadert en zet de wereld op haar kop. Ze verandert de vorm van de dagen die we met alledaagse dingen vullen.

Mijn leven ging al een poos zijn gangetje. Het was het begin van de derde zomer in dezelfde woning, de langste periode op één plek tussen mijn twintigste en dertigste. Dat appartement kreeg de volle laag van de seizoenen, aangezien het vanaf de vierde verdieping boven op een heuvel uitkeek over de stad; de eettafel pakte zowel de morgenstond als de avondschemering mee. In de winter liep de condens langs de beslagen ramen naar beneden, het flauwe ochtendgloren binnenlatend, en vormden zich plasjes water op de dorpels. Stormen teisterden het. En in de felle hitte van de zomer gooiden we het open en lieten de dag binnenstromen tot de silhouetten van de avond zich afschilderden tegen blozende muren. Een frisse wind kletterde door de gang en sloeg de deuren aan weerskanten dicht, de serene rust verstorend.

Dit was het schip waarover we het commando voerden, Josh en ik. Een blinkend wit thuis dat soms te volwassen voelde voor de spullen die we samen verzameld hadden, te gepolijst voor wat ons bond: avontuur en begeerte.

Vijf jaar eerder waren we verliefd geworden, in de naburige wijk, tijdens een zomer van lunchpakketjes in het park en wandelingen langs de Theems. Hele warme weken verstreken voor we elkaar kusten, een paar minuten na middernacht, naast een van de leeuwen op Trafalgar Square. Hij werd een van de dingen in het nieuwe, eenzame, uitdijende Londen waaraan ik me laafde, bitter en verfrissend, smakend naar meer. Daarna waren we zo goed als onafscheidelijk en belandden we in een relatie zonder eigenlijk te weten wat dat was. Zijn leven als jonge twintiger loste op in het mijne. Hij was kalm en attent voor het drukke persoontje dat ik was, zo zorgzaam als hij had ik nog nooit iemand meegemaakt. Ikzelf

probeerde hem intussen op elke mogelijke manier uit zijn comfortzone te trekken.

We waren elkaars eerste liefde, de liefde die fleurig bloeit op onzekere grond, die wortelt tussen de scheuren van de jeugd en doorzet ondanks slecht weer. Alles wat jongvolwassenen horen te doen, hadden we afgevinkt: dansen tot zonsopgang, verre reizen maken, ruziën. We bleven bij elkaar ondanks ziekte en hartzeer, we leerden de ander op één te zetten, al deed dat pijn. We werkten er hard aan, aan deze liefde. Flansten haar in elkaar met een flinke dosis wederzijdse steun en begrip, en deden het daarmee toen we er niets beters meer van konden maken. Onze levens vouwden zich samen, zoals verliefde levens dat vaak doen. Menselijke origami; daar waren we goed in geworden.

Na een tijdje voelde het alsof we ons ontwikkelden tot iets anders dan onszelf. We waren verbonden door onze ambitie en onze vastberadenheid om het leven en de carrière op te bouwen die we wilden, maar ook door de dingen die we samen hadden gemaakt: ondoordringbare Escher-kastelen van taal en humor, verhalen die konden worden teruggebracht tot codeachtige citaten. Wat genoten we daarvan, een geheime sneeuwbolwereld waar anderen niet in konden. Ik had nooit eerder iemand ontmoet die zich meer zorgen maakte dan ik. Hij gaf me een onbekommerd en ontspannen gevoel zoals ik dat bij anderen nog nooit had ervaren. Maar ik was ook nog nooit iemand tegengekomen die met zoveel toewijding voor me zorgde, die zo'n sterk moreel kompas had, zo vasthield aan zijn overtuiging van wat goed en wat slecht is, en die zo snel kon denken. Ik vond het prachtig dat hij zich langzaam ontrolde, dat hem leren kennen net zo iets was als ingewijd worden in een geheim. En toen we vóór alle anderen volwassen werden, leek dat dus niet zo erg te zijn, want we werden het samen.

Het appartement was een soort diploma, een verbintenis die was verankerd in serieus papierwerk en juridisch jargon, die dingen samenbond. We behoorden tot de zeldzame geluksvogels, de zeldzame millennials die een woning bezaten, en dat in Londen. Degenen die de horrorverhalen in de kranten tartten, dankzij de combinatie

van een erfenis, de vrijgevigheid van anderen en het feit dat we erg volwassen waren voor onze leeftijd. Het was gebouwd van baksteen en cement, maar toch behandelde ik het als een eierschaal: een kostbaar en vaak belachelijk omhulsel voor ons ontluikende leven. Eerder een nieuw speeltje dat we hadden gekregen dan een plek om te wonen.

We probeerden een thuis te creëren waarin zelfs onze jeugdige weltschmerz werd gesmoord in comfort, waarin we Pinterestboards nabootsten met door ruilhandel verkregen spullen. Na verloop van tijd ging het nieuwe van het appartement er een beetje af. We leidden er een normaal leven in, met boterhammen smeren en tanden poetsen. Verhuurden een kamer zodat we gemakkelijker onze rekeningen konden betalen en gingen geleidelijk aan niet meer op dezelfde tijd naar bed. En ik begon de grenzen op te rekken en kwam in de buitenwereld terecht, door de deur naar het balkon.

Het balkon was mijn lievelingsplekje van het appartement. Het had voor mij iets schattigs – nog geen vier meter lang, iets meer dan een meter breed met aan weerskanten verweerde, stalen deuren die zo smal waren dat mensen er voorzichtig zijwaarts doorheen stapten en meestal met een zenuwachtig lachje opmerkten dat ze weleens klem konden komen te zitten. Als ik echter naar buiten stapte, voelde ik een golf van vrijheid over me heen komen; als ik de lucht zag, als ik het gevoel kreeg dat ik me daarin bevond, kon ik diep ademhalen. Mijn longen voelden groter, er was meer ruimte om uit te ademen.

Aarzelend begon ik het in gebruik te nemen. Ik bracht er steeds meer tijd door, op dat kleine balkon in de lucht. Een plek die zo energiek voelde, wilde ik verlevendigen. Ik begon met kruiden – munt, tijm en salie – en propte ze met grillige uitlopers en verstrengelde wortels in joekels van lege tomatenblikken die ik buiten bij een pizzeria gevonden had. In een paar weken tijd verzoop ik de arme geurige zielen. Het werd een gewoonte van me om op de vroege zondagochtend met een briefje van twintig pond naar de bloemenmarkt in Columbia Road te gaan, ten oosten van ons appartement. Ik stopte planten die er mooi uitzagen in plastic tassen en nam ze

met de trein mee naar huis, om ze vervolgens per ongeluk vrolijk op alle mogelijke manieren te mishandelen. Goedkope planten van Sainsbury's en de Lidl waren mooi oefenmateriaal. Sommige gingen dood, maar andere verrasten me. Ik had pas na een tijdje door dat ik eerst aan de aarde moest voelen voordat ik de planten water gaf om te controleren of ze dorst hadden of niet. In plaats daarvan goot ik vloeibare liefde op hun al doordrenkte wortels. Ik stelde tere planten bloot aan een straffe wind. Hoogte, planten die slungelig de lucht in schoten, beschouwde ik als een overwinning in plaats van als een teken dat ze snakten naar licht of voeding, en wanneer mijn planten doorschoten (gingen bloeien en hun laatste restje energie gebruikten om zaad te vormen voordat ze voortijdig het loodje legden), liet ik ze uit een mengeling van fascinatie en trots gewoon bloeien. En sommige waren echt prachtig; ook nu nog laat ik de damastbloem lekker doorschieten: zijn fijne, molenvormige witte bloempjes behoren tot mijn lievelingsbloemen. Vlak voordat ze verwelken, knip ik ze af om ze in een salade te gooien en te genieten van hun ietwat nootachtige smaak.

Hoewel ik was opgegroeid op het platteland en twee grootvaders had die allebei een kas en een moestuin hadden en graag een loopje namen met hun hoogstaande moraal door stekjes te bietsen uit tuinen van de National Trust, kreeg ik nu pas belangstelling voor tuinieren.

Niet dat ik een hekel had aan de natuur: als kind was ik dol op fietsen, landjeveroveren en hutten bouwen. Maar ik wilde ook boeken lezen, tekeningen maken, was een tijdje in de ban van vriendschapsarmbandjes en danspasjes leren. Vanaf mijn zevende moest ik een bril dragen en dat werd prompt een obsessie voor me. Ik werd zo'n kind dat nauwelijks nog buiten wilde spelen, en dat werd zo erg dat mijn moeder dreigde met zijn allen naar een flat zonder tuin te verhuizen als ik dat niet heel gauw ging doen.

Toen die zaadjes van belangstelling enkele tientallen jaren later begonnen te ontkiemen, was tuinieren niet echt cool. In het begin voelde het als de zieligste vorm van rebellie die je je maar kon indenken: geen drugs of seksuele grenzen bevechten, louter de aarde.

Het was geen stappen of brunchen, geen lang weekend in Kopenhagen of een groepsvakantie naar Ko Samui. Mensen van mijn leeftijd werden geacht allerlei dingen te doen, vaak allemaal tegelijk – reizen, creatief werken, flink feesten, je goed presenteren en steeds gemakkelijker met elkaar naar bed gaan – maar planten kweken behoorde nooit tot de activiteiten die de samenleving voorschreef.

Waarom zou het ook? De grond onder onze voeten was iets vreemds, iets vanwaar we onszelf naar de duizelingwekkende stratosferen van postmillenniumbeloftes lanceerden. We waren grootgebracht door ouders die de opkomst van de supermarkt hadden meegemaakt; de millennials die in de laatste decennia van de twintigste eeuw waren geboren, waren twee generaties verwijderd van de mensen die groentes en planten kweekten om ervan te eten en te genieten. In de jaren negentig werden voortuinen niet gesnoeid, maar volledig betegeld. Kamerplanten werden vervangen door kunstbloemen en potpourri. Serres, fietsenschuurtjes en meterslange houten vlonders namen de plek in waar vroeger kassen stonden.

We leerden de basis van het huishouden – koken, schoonmaken en vintagemeubels mee naar huis nemen die aan de straat waren gezet – maar hoe je voor het buitenleven moest zorgen, deed er steeds minder toe. Planten waren overbodig. Zelfs op het platteland vormden ze nog slechts de achtergronddecoratie van een wereld waarin weinig afstand is tussen de mensen. Ik hunkerde naar asfalt en lawaai en het gevoel van vrijheid dat je krijgt als je weet dat er op loopafstand een slijterij is die dag en nacht open is, en dat heb ik allemaal gevonden. Eerst in Newcastle, daarna een poosje in New York en ten slotte in Londen, waar ik nog wel een tijdje blijf, vermoed ik.

En toch wist ik op mijn balkon stilletjes iets voor elkaar te krijgen. In juni klom een jasmijn behoedzaam langs een regenpijp omhoog en kreeg een paarse basilicum blaadjes, al stond hij in een schaduwhoekje. Een courgetteplant, nog in zijn zaaipotje, bloeide, al werden zijn ondervoede bladeren kort erna aangetast door poederige meeldauw (net als de meeste groentes hebben courgettes zo

veel mogelijk ruimte en voeding nodig, en die gaf ik ze geen van beide). De lathyrus die ik had gekweekt uit zaad uit een voordeelwinkel had ik een klimstokje gegeven. Ze kwamen nooit tot bloei, maar achteraf is dat ook niet gek bij zo'n moeilijk ontkiemende plant. Ik voelde me al een tijdje om een onverklaarbare reden vreemd van het leven dat ik leidde, alsof ik alles alleen maar deed omdat dat van me verwacht werd. Plezier, werk, liefde: alles was mat, op de een of andere manier. En hier vond ik echte opwinding, in elk zich ontvouwend blad, in elke nieuwe scheut die zich uit de aarde omhoogduwde.

Ik tuinierde met een enthousiasme dat werd gevoed door nieuwsgierigheid, kleine succesjes en verpletterende mislukkingen. Ik had geen geld om in mijn experimenten te investeren, dus ondernam ik rooftochten. Ik zette talloze eenjarigen (planten die in een tijdsbestek van een jaar ontkiemen, bloeien en zaad vormen) in een ratjetoe van geredde bakken: houten pallets, olieblikken die ik buiten op de stoep bij een curryrestaurant had gevonden en lege plastic potjes die ik uit het tuincentrum had meegepikt. De tweede zomer liet ik mijn lathyrus omhoogklimmen langs een afzichtelijke wigwam die ik had gemaakt van dood hout vol zijtakjes die ik in het park had gevonden en twijndraad. In het derde voorjaar bevestigde ik met datzelfde twijndraad een stuk kippengaas aan de bakstenen muur van het appartement, zodat de planten dat jaar een hoge vlucht konden nemen.

Ik stelde me echt voor dat ze flink omhoog zouden schieten, al haperden ze vaak. Ik moest de verschillende soorten mest nog ontdekken, de honger van een pottentuin en het nut van goede voeding. Ik begon nog maar net de basis door te krijgen – van licht, van beschutting, van ruimte – dankzij mijn fouten en de verwarrende dingen die ik op internet las. Ik wilde alles kweken en werd me alleen bewust van de soepele grenzen van de natuur doordat ik ze probeerde op te rekken: snijbiet groeit niet in een kleine bak, maar zaai een heel zakje mosterdzaad in een hele rits bakken, hergebruik vol optimisme de compost en ja hoor, twee seizoenen later verschijnen er blaadjes.

Mijn kennis hoopte zich op als stof, zonder dat ik het besepte of bijhield hoeveel ik al vergaard had; elke dag werd het een beetje meer. Ze bewoog en zette hardnekkig door, veranderde met de seizoenen, nam toe bij succes en bedaarde bij een nederlaag, maar ging nooit weg. En mijn enthousiasme groeide mee. Ik verlangde steeds meer naar het balkon en wat erop groeide. Het zou nog jarenlang meer grijs dan groen zijn, maar in dat zootje bij elkaar geraapte bakken en potten en conservenblikken leefden dingen die ergens in de kloof tussen biologie en mijn verzorging bestonden. Ik draalde vaak bij de balkondeur met mijn voorhoofd tegen het glas geleund en bleef zo staan tot, als het koud was, de condens die mijn adem op de ruit schilderde mijn zicht belemmerde. Josh vroeg dan wat ik aan het doen was, en ik gaf altijd hetzelfde antwoord: 'Gewoon aan het kijken.'

Het balkon was mateloos boeiend, maar het bleef altijd mijn ruimte. Anderen, Josh inclusief, stapten soms op hun sokken naar buiten (ik had altijd een paar lelijke slippers naast de deur staan, en ik vertik het nog steeds om die weg te gooien) en wisten niet waar ze moesten gaan staan of zitten. Ik maakte een cocon voor mezelf, zonder er ooit bij stil te staan waarom.

Binnen werd intussen steeds meer Josh' domein. Ik kon rusteloos zijn; opruimen werd een dagelijks ritueel omdat ik mijn eigen gevoel van netheid probeerde te laten doorsijpelen in een ruimte die door twee mensen gedeeld werd. Op zaterdag en zondag was ik de hele ochtend bezig met het schoonmaken van rare hoekjes in een wanhopige poging het appartement mooi te houden.

Samen beleefden we flitsen van enorme vreugde, van het soort dat alleen ontstaat na jaren van vertrouwdheid; een uur van wilde hysterie, veroorzaakt door louter gekkigheid. Maar de kamers waarin we woonden konden ook een stil slagveld zijn, met tegengestelde strategieën die op een banale manier werden ingezet: schoenen op de verkeerde plek en kranten van drie dagen oud die nooit de papierbak haalden. Op die vervelende en moeilijke momenten voelde het appartement boven op die heuvel als een arendsnest vanwaaruit je heel Londen kon zien. Een soort kooi. Ik keek vaak

uit over de rivier, naar het oosten, waar we eerst hadden gewoond en waar mijn vriendinnen nog steeds woonden, en vroeg me af wat ik allemaal miste.

Ik probeerde deze frustratie uit alle macht te begrijpen. De vreemde eenzaamheid van zo dicht bij andere mensen leven, van het zien binnenstromen van hun leven via een scherm. Ik had alles gedaan wat ik hoorde te doen. Ik had gewerkt met de koppige volharding die onze generatie was ingeprint, want het was er bij ons in gehamerd: we moesten studeren, studeren, studeren. We waren gedruild door een examensysteem dat succes in routine veranderde, en bijna perfecte cijfers en mooie academische titels volgden. We kwamen terecht op een arbeidsmarkt die eiste dat je maanden onbetaald werk verrichtte voor een vaag uitzicht op een baan met iets meer zekerheid. Ik zwoegde me erdoorheen, ik schreef en werkte en leerde wat je kon doen tegen een kater, alles in de hoop op een carrière die bestond uit het schrijven van artikelen voor kranten en tijdschriften die niemand meer kocht. In de hoop mijn bijna lachwekkende droom te verwezenlijken: kunnen leven van mijn pen.

De banen kwamen, na verloop van tijd. Ik werd redactieassistent bij een bruisende start-up en kreeg een nieuwe laptop en een BlackBerry, die vreemde onzichtbare draden tussen mij en het kantoor vormden. Op mijn vierentwintigste had ik het soort baan weten te veroveren dat goed klonk op feestjes – voor een kwaliteitskrant over popcultuur schrijven – en waarmee de hoopvolle verwachtingen die ik tien jaar eerder voor mezelf had geformuleerd in veel opzichten waren uitgekomen. Wanneer het goed ging, voelde het alsof ik vloog: ik bezocht optredens en festivals, schreef erover en werd betaald voor mijn in het oplichterssyndroom gedrenkte meningen. Deze waren het gevolg van de voortdurende worsteling om altijd maar te bewijzen dat ik goed genoeg was, en van het feit dat ik, wanneer ik niet goed genoeg was, de achteloze afwijzing maar gewoon moest slikken. In de ogen van mijn vrienden had ik het helemaal gemaakt. In de ogen van het hele kantoor was ik de nieuwe ondergeschikte die nog niet uitgeblust was.

Al dat rennen – van mijn meisjesjaren en school naar de univer-

siteit en stages – had geleid tot hele dagen achter een bureau zitten. Koppen thee en eten boven een toetsenbord en een langzame stijging op de loonschaal waardoor ik kon wonen, maar nooit echt leven, in een stad die alleen de zeer rijken zich fatsoenlijk konden veroorloven. Het verlangen dat me daarheen had gedreven veranderde en raakte verzadigd; alles wat ik meende te kunnen bereiken, had ik bereikt: een artikel in de krant met naam en foto erbij, een hoofdartikel, een overdreven aanbeveling op de voorpagina. Werk werd een middel om de vakanties te kunnen betalen die we steeds vaker opnamen, een dagelijks gevecht met een overlopende inbox. Ergens tussen de kantine en het toetsenbord nam mijn ambitie af. Het kon me allemaal niet meer zoveel schelen.

In plaats van een heilige graal werd Londen meer een plek waar ik noodgedwongen naartoe was gegaan om te werken. Ik rende heen en weer tussen mijn werk en de pub of een evenement en thuis, en was me alleen bewust van de omvang van alles wanneer ik de Theems overstak en bijna verblind werd door alle lichtjes. Op een gegeven moment zat ik uren op de bank naar flutseries op Netflix te kijken, avondenlang, de ene aflevering was nog niet afgelopen of de volgende begon al voor ik mijn hand kon uitsteken om op STOP te drukken. Eenzaamheid bonkte in me als een hart en dat was, dacht ik, het enige waarvan ik nooit aan iemand anders zou bekennen dat ik het had gevoeld. Terwijl mijn vriendinnen een feestje bouwden, of een date hadden, of ook naar Netflix keken, op een andere laptop op een andere bank in een ander deel van de stad, zonk ik weg in die fictieve levens op het scherm, tikte ik berichtjes op Twitter en WhatsApp en Instagram, totdat de uren die ik niet achter een verlicht scherm doorbracht de uren waren waarin ik sliep.

Misschien kon het ook niet anders. Mijn generatie – grootgebracht met Global Hypercolor T-shirts en *Gladiators* – was altijd aangespoord online actief te zijn in plaats van buiten. Gameboys, Playstations, Nokia's 3310 en een puberteit waar we doorheen werden geloodst door MSN: dat waren de met een plastic cassette omhulde attributen van de eerste Britse tieners die in cyberspace

rondzwierven en de laatste die er níét mee opgegroeid waren. Binnen leerden we onszelf blind typen en muziek torrenten, en elke keer als de bandbreedte toenam, werd ook ons verlangen naar onmiddellijke bevrediging groter. Het haperende lied van het modem dat telkens klonk wanneer de telefoon ging, verdween langzaam toen breedband de provincie bereikte. Nog voordat ik mijn examencijfers van de middelbare school binnen had, wist ik dankzij een e-mailtje al dat ik op de universiteit was aangenomen.

Onlinetijd is een vreemd, vervormd iets. Op Twitter verspreidt nieuws zich razendsnel, op Instagram lijken mensen van het ene naar het andere land te springen. Op mijn werk wedijverde ik stiekem met collega's bij andere mediabedrijven om een nieuwtje in de amusementswereld als eerste online te zetten. Je moest met alles het eerste zijn, en snel. Dat we aan de universiteit hadden gestudeerd zonder smartphone of wifi werd een soort maffe grap, alsof we vanuit de donkere middeleeuwen naar het flikkerende licht van onze apparaten waren geteleporteerd. Die snelheid drukte andere dingen in elkaar: het was me gelukt om als midtwintiger in een schijnbare idylle te belanden (leuke vriend, mooi huis, Instagramwaardige vakanties), maar zonder echt te beseffen hoe verdomde veel geluk ik had gehad.

Het was alsof ik rondzweefde in deze vreemde, onvoorziene sluimertoestand, zij het met veel plezier. Ik had het eigenlijk helemaal niet slecht. Josh en ik gingen op een ontspannen manier met elkaar om en hielden ons ieder met onze eigen interesses bezig. Ik dook in planten, waar hij op een tedere manier de draak mee stak, terwijl ik al evenzeer de spot dreef met zijn charmante aanstellerij. De tevredenheid overstelpte me en overstemde waarschuwingssignalen, dempte de alarmbellen. Ik was zeker van onze toekomst, ervan overtuigd dat onze levens zich zouden verstrengelen en naast elkaar zouden bestaan. Josh was er gewoon, en zou er altijd zijn. We deden dingen die veel oudere stellen die langer bij elkaar zijn gewoonlijk doen: een abonnement op een krant nemen, verre vliegreizen maken, zuinig zijn op meubels om er lang plezier van te hebben. We maakten grappen over hoe we zouden zijn als

we oud waren. Ik voelde me daar zo veilig, bij hem. We waren naar mijn gevoel een onomstotelijke zekerheid.

Levensdagen en werkweken leken stil te staan of voorbij te ratelen. Ik leerde het verglijden van de tijd af te lezen van de lucht. Het appartement bood een uitzicht van Battersea tot aan Canary Wharf, alles ertussenin was klein vergeleken met de glinsterende Shard. Zelfs die viel in het niet bij de geschilderde lucht erboven, die met de minuut veranderde. De wolken werden dikker en de kleuren gingen over in een stille uitvoering die tot het eind werd gespeeld, ongeacht wie er keek. In die gestolen momenten van dageraad en schemering leerde ik ook zien dat de zon elke dag een grotere boog langs de horizon beschreef. Door vanaf het balkon naar de lucht te kijken en uren bezig te zijn met het ontrafelen van kleine mysteries zag ik een steeds kleinere versie van mezelf in een onwaarschijnlijk groot systeem, een systeem waarover ik geen controle had.

Op de ochtend dat alles uiteenviel, was de lucht helder, van het diepe, constante blauw waarbij de grond door schaduwen in stukken gesneden wordt. Ik zat ernaar te kijken, afwezig cornflakes naar binnen lepelend, toen Josh de kamer in kwam lopen en vertelde dat hij een pauze wilde inlassen, dat het nodig was dat we een pauze inlasten. Een paar minuten daarvoor had ik me voorzichtig uit zijn slapende armen losgemaakt. Ik begreep er niets van. Ik kon niet verwerken wat er gebeurde, wilde dat ook niet. Misschien probeerde hij het uit te leggen, maar ik kan me niet herinneren wat hij zei; de woorden klonken vervormd, alsof hij onder water sprak. De cornflakes in de kom werden slap, bezweken langzaam onder de melk. Ik had het gevoel dat ik kopje-onder ging. Toen ik weer boven kwam om naar lucht te happen, bleef één zinnetje hangen: 'Ik heb het gevoel dat ik niet meer verliefd op je ben.'

De uren erna ontvouwdend zich als een tissue. Diep vanbinnen wilde ik het liefst op de vloer in elkaar zakken, deze en de volgende dag op hun beloop laten totdat de afschuwelijke beproeving voorbij was, maar ik werd overeind gehouden door een vastberadenheid te

doen wat ik moest doen, alsof er niets gebeurd was. Mijn generatie roept dan wel dat iedereen vooral openhartig moet zijn, moet praten over zijn zorgen en geestelijk welzijn, maar dat gebeurt alleen online. De drang om normaal op mijn werk te verschijnen, mijn taken te verrichten, overuren te maken en met een glimlach op mijn gezicht te vertrekken, zat bij mij veel dieper verankerd. Er moesten praktische dingen gedaan worden, dus beet ik door de zure appel heen – stapte onder de douche, waar ik mezelf toestond een paar minuten in te storten en te brullen van woede en ontsteltenis – waarna ik een dapper gezicht opzette, dat ik het jaar erna altijd bij me zou hebben om het geregeld te gebruiken.

Ik durfde niet te erkennen wat er gebeurde. Dan zou er een barst ontstaan die ik niet meer zou kunnen dichten. Het was geen normale werkdag – er stond een shoot in het appartement op het programma, dus moest ik een nieuwsgezicht combineren met de onverstoorbare behulpzaamheid van een gastvrouw. Telkens wanneer een van mijn collega's vroeg naar de vriend met wie ik samenwoonde, deed ik net alsof hij niet zojuist de benen had genomen, het bloed bonkend in mijn oren.

We lunchten in de pub aan de overkant van de straat, en terwijl de anderen druk in de weer waren met mayonaise en vorken, voelde ik tranen in mijn ogen opwellen. Ik slikte ze weg en hoopte dat niemand het gezien had. Vanbinnen was ik in paniek. Het voelde alsof mijn leven in een afgrond was gestort, als een hoop ellende op de grond terecht was gekomen, en dat ik er slechts naar stond te kijken, omdat ik wist dat er niemand was die ik om hulp kon vragen. De gedachte te moeten leven zonder dat hij de deur binnenkwam en hallo zei, was beangstigend.

Het was nog licht buiten toen hij terugkwam om een kleine koffer in te pakken en te vertrekken. Ik ontdekte dat ik niet zo bemind werd als ik had gedacht, eigenlijk al een poosje niet meer. Na veel vijven en zessen kwamen we tot het besluit dat we geen contact met elkaar zouden opnemen, om elkaar de ruimte te geven erachter te komen of hij nog terug wilde – terug kon – komen.

Wanneer ik niet bang was, deed ik het af als een bliep, een cri-

sisje, een onvermijdelijke scheur in het rijke wandkleed van het leven dat onze levens samen zouden vormen. Misschien zouden we er over een paar jaar aan terugdenken, er bij etentjes schimpende opmerkingen over maken, intussen onze ogen ten hemel slaand. Zoiets zouden we doen, dacht ik. Dat was toch zeker logischer dan dat alles simpelweg ineenstortte? Het was maar een pauze, en daarna zouden we elkaar weer oprapen en een sterker en gelukkiger stel worden.

Maar juist door deze ontkennende houding had het vertrek van Josh me zo overrompeld. Omdat ik met alle geweld alles tegelijk wilde zijn – een bekende journalist, een veelzijdige twintigplusser, prettig gezelschap tijdens een avondje uit, een beminde beste vriendin, een vaste partner – had ik niet willen zien dat sommige van deze dingen niet werkten, dat het onmogelijk was om alles tegelijk te zijn. Wat we hadden, had er op papier goed uitgezien, als datgene waarnaar we hoorden te verlangen. Dus toen we het eindelijk hadden en het niet goed bleek te zijn, had ik stilletjes besloten te accepteren dat dit wél goed moest zijn. Terwijl Josh had geworsteld met de grenzen van onze relatie en de steeds scherper afgetekende vorm van de toekomst waarvan ik dacht dat we die hadden, had ik stilletjes de werkelijkheid buitengesloten.

De volgende ochtend was de lucht troebel. Dichte wolken dreven langs, regen sloeg tegen de ruiten. Ik werd in mijn eentje wakker in het bed, voelde niets dan afwezigheid in de leegte. Mijn telefoon bleef stil. Ik verlangde naar een berichtje van hem waarin hij zei dat het allemaal een vreselijke vergissing was geweest. We hadden altijd druk gecommuniceerd via onze telefoons; wakker worden en sms'jes op mijn telefoon vinden was iets wat in mijn puberteit begonnen was. Na verloop van tijd was dat veranderd in naast iemand wakker worden, en daarna naast alleen warme lakens, wanneer die persoon naar een andere kamer was gegaan omdat de wifi daar beter was. De stilte was zwaar.

Juni was koud en klam geworden, en de uren verstreken traag en somber. De onzekerheid – of hij me terug zou nemen of dat ik

losgegooid zou worden – vond ik ondraaglijk, hoe vaak ik ook probeerde een antwoord te vinden door talloze verschillende scenario's in mijn hoofd uit te werken en erachter te komen dat er slechts één bevredigend was: dat ongedaan werd gemaakt wat al gebeurd was. Ik broedde op plannen om het land te verlaten, omdat ik niet moest denken aan een leven in Londen zonder hem. Ik wilde gewoon weten wat er zou gebeuren, ook al staarde ik in de kloof van een ongedefinieerde breuk en stelde ik me voor hoe de nabije toekomst zich zou ontwikkelen: logeerkamers en bij mensen op de bank slapen, mislukte pogingen tot woningdelen, zinloze avonden die eindigden met een huilbui, spijt en nog meer van de eenzaamheid die nu door me heen raasde.

Want niemand kende me zo goed als Josh. Ik was gezegend met prachtige vrienden, maar ik had lang geleden geleerd ze niet alles te vertellen, zeker niet als het om mijn relatie ging. Ik was een supertrots persoon die graag de schijn wilde ophouden. Als Josh en ik ruzie hadden – wat verontrustend genoeg steeds vaker was voorgekomen – vertelde ik dat aan niemand. Dat was niet iets wat er online mooi uitzag, dat kon niet worden samengedrukt tot een WhatsAppgesprek.

In de loop van de jaren had ik geleerd verschillende niveaus te ontwikkelen voor verschillende dingen, waaronder de waarheid en dat wat er in het openbaar verscheen. En tot op zekere hoogte verschilde de versie van mij die hij het liefst zag van de ik die ik bij mijn vrienden was: rustiger, nadenkender, minder rommelig en minder gênant. Hij gaf me het gevoel dat ik een beter persoon was, al was zij niet altijd wie ik werkelijk was. Zonder hem was het alsof een hele brok van mijn persoonlijkheid ontbrak en de rest van mij minderwaardig was.

Ik verweet mezelf dat ik de breuk had laten gebeuren. Ik was ervan overtuigd dat ik hem weggeduwd had, dat ik te verknocht was geweest aan andere dingen, aan schoonmaken of tuinieren of schrijven, in plaats van aan hem. Dat ik hem niet had gegeven wat hij nodig had, dat ik mezelf had laten gaan. Ik dacht aan alle verschillende manieren waarop ik mezelf kon verbeteren om ervoor

te zorgen dat hij me terug wilde. Ik kocht idioot hoge hakken om het verschil in lengte tussen ons te verkleinen, mooie jurken omdat hij me normaal gesproken alleen in een fietslegging zag. Ik had het gevoel dat ik weer kon veranderen in degene naar wie hij verlangde. In zo'n verwarrende periode van ontzetting werd ik prompt praktisch, alsof dit een probleem was dat ik kon oplossen als ik de touwtjes maar stevig in handen nam.

Mijn beginnende zelfstudie op het gebied van tuinieren kwam intussen op een laag pitje te staan. Het leek zinloos. De toekomst van ons appartement was al even onduidelijk als die van onze relatie. Als we het appartement moesten verkopen, had ik geen balkon. Zonder balkon had ik geen planten. Ik kon me niet voorstellen dat ik ze buiten deze afgebakende grenzen zou kunnen verzorgen of waarderen. Het voelde dwaas om me druk maken of de peterselie wel zaad ging vormen. Hoewel tuinieren na een hoop geklungel uiteindelijk een boeiend onderdeel van mijn leven was geworden leken weinig dingen ertoe te doen, zo vlak na die vuistslag van de breuk. Zonder hem had ik nergens belangstelling meer voor.

Die combinatie van zon en vocht was echter een stimulans voor de planten. De bescheiden – zelfs keurige – verzameling eenjarige en overblijvende planten die ik in de weken ervoor had gepot en verzorgd, bereikten hun hoogtepunt. Een paarse lupinebloem stond fier tegen de muur, omringd door bacopa, met een waterval van bloemblaadjes die een zucht van citrus slaakten. In de hoek pronkte een donkerpaarse *Oxalis triangularis* met fijne bloempjes die aan vederlichte steeltjes naar beneden hingen. Er stonden petunia's en een massa Spaanse margrietten in opvallende roze en paarse tinten. Ik liep lusteloos naar de glazen deur, liet mijn hoofd ertegen rusten en staarde naar de planten, zonder ze werkelijk te zien. Ineens voelde het appartement heel groot en stil. Er was nu niemand om te vragen wat ik aan het doen was. De spanning van het gewoon maar doorgaan, van het bedwingen van mijn tranen, van de pure vermoeidheid, nestelde zich op mijn voorhoofd, drukte zwaar op mijn oogleden. Een doffe, aanhoudende pijn. Het viel niet mee iets zinnigs te ontdekken in het schouwspel aan de andere kant van de

deur, in de heldere kleuren en de nieuwe scheuten die goed bestand waren tegen de vallende regen. Ik sloot een pact met mezelf dat ik niet zou huilen, maar verbrak het.

Op de vierde middag vond er echter een bewustwording plaats. Ik kwam thuis en zag dat de grijze vloer van het balkon, glanzend van de regen, werd opgefleurd door iets nieuws. Twee dikke, harige klaproosknoppen waren opengegaan en er waren bloemblaadjes zo fris, volmaakt en wit als pasgewassen linnen verschenen. Ik hapte naar adem, ze verrasten me volkomen, zoals ze daar uitdagend schitterden tegen de omringende mistroostigheid. Zelfs knoppen die ik wekenlang – soms maandenlang – popelend in de gaten heb gehouden, overrompelen me wanneer ze echt tot bloei komen. Het lijkt wel of het stilletjes gebeurt, wanneer je niet kijkt of afgeleid bent.

Niet dat ik ze gadeslagen had. In de voorbije dagen had ik niet in de gaten gehouden wat er groeide, welke knoppen opzwellen of welke bloemen aan het verwelken waren. Ik was zo overstuurd, zo vreselijk in de war door het vertrek van Josh, en mijn gedachten buitelden over elkaar heen in een poging er iets van te begrijpen. Ik had geprobeerd onmogelijke dingen te ordenen, het onverwachte te snappen. Maar hier was iets piepkleins – kleiner dan mijn handpalm –, onvoorspelbaar, en toch zo goed.

Op dat moment realiseerde ik me dat het de planten niets kon schelen. Het kon ze niets schelen of ik verliefd was of niet. Het kon ze niets schelen dat ik niet langer voor ze zorgde omdat ik me ellendig voelde, of dat ik alleen maar met planten was begonnen omdat ik op zoek was gegaan naar iets wat ik kon koesteren om te wennen aan mijn nieuwe leven, om iets te repareren waarvan ik zelfs nooit beseftte dat het gerepareerd moest worden. Wie ik was of wat ik deed ging volledig langs hen heen – logisch, want het zijn geen bewuste wezens, voor zover we weten tenminste. En ongeacht wat er tussen Josh en mij was gebeurd, ongeacht wat mensen elkaar aandoen of waar ze elkaar ook voor uitmaken, planten blijven groeien en bloeien en zaad vormen en afsterven en weer groeien. Daarom bestaan ze.